

Sprawa C-392/22**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 ust. 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

15 czerwca 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Niderlandy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

15 czerwca 2022 r.

Strona skarżąca:

X

Druga strona postępowania:

Staatsecretaris van Justitie en Veiligheid

Przedmiot postępowania głównego

Druga strona postępowania nie przyjęła do rozpoznania wniosku strony skarżącej o udzielenie azylu, ponieważ uważa, że za rozpoznanie tego wniosku odpowiedzialna jest Polska. Strona skarżąca kwestionuje tę decyzję, ponieważ obawia się, że w przypadku przekazania do Polski znajdzie się w sytuacji nieodpowiadającej wymogom zagwarantowanym przez kartę praw podstawowych.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Sąd odsyłający kieruje na podstawie art. 267 TFUE pytania prejudycjalne w przedmiocie zakresu zastosowania i celu zasady wzajemnego zaufania w kontekście przekazania wnioskodawcy do odpowiedzialnego państwa członkowskiego w sytuacji, gdy w tym państwie członkowskim istnieje ryzyko

naruszenia praw podstawowych poprzez stosowanie pushbacku oraz umieszczania w ośrodkach detencyjnych zarówno wnioskodawcy, jak i obywateli państw trzecich w ogólności. Wątpliwości budzi również to, jakimi środkami dowodowymi dysponuje wnioskodawca oraz jakie standardy w zakresie postępowania dowodowego obowiązują, gdy twierdzi on, że przekazanie powinno zostać zakazane na podstawie art. 3 rozporządzenia dublińskiego. Wreszcie należy rozważyć, czy dla odpowiedzi na postawione pytania znaczenie ma to, czy wnioskodawca jest w stanie uprawdopodobnić, że nie istnieje żaden skuteczny środek odwoławczy.

Pytania prejudycjalne

I Czy w świetle motywów 3, 32 i 39 rozporządzenia dublińskiego¹ i w związku z art. 1, 4, 18, 19 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej² rozporządzenie to należy interpretować i stosować w ten sposób, że obowiązująca między państwami zasada zaufania nie podlega stopniowaniu, a co za tym idzie poważne i systematyczne naruszenia prawa Unii, których dopuszcza się przed przekazaniem potencjalnie odpowiedzialne państwo członkowskie w stosunku do obywateli państw trzecich, którzy nie zostali jeszcze przekazani wtórnie na mocy rozporządzenia dublińskiego, stoją bezwzględnie na przeszkodzie przekazaniu do tego państwa członkowskiego?

II Jeżeli na powyższe pytanie zostanie udzielona odpowiedź przecząca, to czy art. 3 ust. 2 rozporządzenia dublińskiego w związku z art. 1, 4, 18, 19 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że w przypadku, gdy potencjalnie odpowiedzialne państwo członkowskie narusza w sposób poważny i mający charakter systemowy prawo Unii, to działając na podstawie rozporządzenia dublińskiego, przekazujące państwo członkowskie nie może automatycznie opierać się na obowiązującej między państwami zasadzie zaufania, lecz musi wyeliminować wszelkie wątpliwości lub też uprawdopodobnić, że wnioskodawca nie znajdzie się po przekazaniu w sytuacji, która nie odpowiadałaby wymogom wynikającym z art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej?

III Za pomocą jakich środków dowodowych wnioskodawca może uzasadnić, że art. 3 ust. 2 rozporządzenia dublińskiego stoi na przeszkodzie jego przekazaniu oraz jakie standardy w zakresie postępowania dowodowego należy przy tym stosować? Czy biorąc pod uwagę zawarte w motywach rozporządzenia dublińskiego odesłania do dorobku prawnego Unii, na przekazującym państwie członkowskim spoczywa obowiązek współpracy lub weryfikacji warunków w państwie, do którego miałyby nastąpić przekazanie, czy też w przypadku poważnych i mających charakter systemowy naruszeń praw podstawowych wobec

¹ Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 (L 180/31).

² Karta praw podstawowych Unii Europejskiej 2012/C 326/02.

obywateli państw trzecich konieczne jest uzyskanie od odpowiedzialnego państwa członkowskiego indywidualnych gwarancji, że prawa podstawowe wnioskodawcy zostaną (jednak) uszanowane po jego przekazaniu? Czy odpowiedź na powyższe pytanie byłaby inna, gdyby wnioskodawca miał problemy z przeprowadzeniem dowodu w sytuacji, gdy nie jest on w stanie potwierdzić swoich spójnych i szczegółowych oświadczeń dokumentami, podczas gdy biorąc pod uwagę charakter tych oświadczeń nie można tego od niego oczekiwać?

IV Czy odpowiedź na pytania sformułowane w pkt III byłaby inna, gdyby wnioskodawca był w stanie uprawdopodobnić, że odwołanie się do organów państwowych lub skorzystanie ze środka zaskarżenia w odpowiedzialnym państwie członkowskim nie będzie możliwe lub skuteczne?

Powołane przepisy prawa Unii

Artykuły 1 i 33 Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców

Artykuły 1, 4, 18, 19, 47 i 51–53 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Motywy 3, 19, 32 i 39 oraz art. 3, 5 i 17 rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (rozporządzenie dublińskie)

Artykuł 4 dyrektywy 2011/95/UE

Wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Jawo (C-163/17, ECLI:EU:C:2019:218, pkt 78–92).

Wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K./Słowenia (C-578/16 PPU, ECLI:EU:C:2017:127, pkt 59, 63–65, 75, 76)

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 W dniu 9 listopada 2021 r. skarżący złożył wniosek o udzielenie mu ochrony międzynarodowej w Polsce. W dniu 21 listopada 2021 r. wjechał do Nederlandów, a w dniu 22 listopada 2021 r. złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Niderlandach. W dniu 1 lutego 2022 r. między Niderlandami a Polską doszło do uznania odpowiedzialności jednego państwa względem drugiego na podstawie art. 18 ust. 1 lit. b) rozporządzenia dublińskiego, w ramach którego Polska uznaje swoją odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.
- 2 Decyzją z dnia 20 kwietnia 2022 r. druga strona postępowania nie przyjęła do rozpatrzenia złożonego przez skarżącego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, ponieważ uważa, że odpowiedzialna jest za to Polska. Skarżący wniósł środek odwoławczy od tej decyzji. Voorzieningenrechter (wydział orzekający w przedmiocie środków zabezpieczających) postanowił skierować do Trybunału pytania prejudycjalne i orzekł, że skarżący nie zostanie

przekazany do Polski do czasu wydania orzeczenia w przedmiocie środka odwoławczego. Ponieważ decyzje w sprawach C-614/21 i C-208/22 (dwie podobne sprawy dotyczące wniosków o azyl, za których rozpoznanie odpowiedzialne były odpowiednio Malta i Chorwacja) zostały uchylone, a Trybunał nie musi już wydawać orzeczenia w przedmiocie zadanych wówczas pytań, sąd odsyłający pytania te raz jeszcze kieruje do Trybunału.

Istotne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 3 Skarżący sprzeciwia się przekazaniu go do Polski, ponieważ obawia się, że jego prawa podstawowe zostaną tam naruszone, co – według niego – miało już miejsce podczas jego pobytu tamże. Utrzymuje on, że polskie organy państwowe trzykrotnie wydały go z terytorium Unii na Białoruś poprzez zastosowanie tzw. „pushbacku”. Skarżący podpira swoje twierdzenia własnymi oświadczeniami oraz sprawozdaniami organizacji pozarządowych na temat sytuacji, w jakiej znajdują się w Polsce obywatele państw trzecich oraz osoby przekazane do tego państwa na podstawie rozporządzenia dublińskiego.
- 4 Druga strona postępowania stoi na stanowisku, że zasada wzajemnego zaufania (w pytaniach nazwana obowiązującą między państwami zasadą zaufania) oraz uznanie odpowiedzialności pozwala na przyjęcie, że prawa podstawowe wnioskodawcy nie zostaną naruszone po przekazaniu go do Polski. Skarżącemu nie grozi też wydalenie z terytorium Polski w drodze „pushbacku”. Ponadto skarżący miał nie przedstawić dokumentów potwierdzających jego oświadczenia dotyczące tego, czego doświadczył w Polsce. Nie złożył on też skargi do władz polskich na zarzucane naruszenia prawa Unii, podczas gdy z okoliczności nie wynika, że nie było takiej możliwości. Wreszcie nie jest jasne, ochronę jakich interesów ma na celu sąd odsyłający poprzez sformułowanie przedmiotowych pytań prejudycjalnych. Wszak to do Komisji należy prawo wszczęcia przeciwko Polsce postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, jeżeli Polska dopuszcza się „pushbacku” lub nie stosuje orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 5 Sąd odsyłający uważa, że wykonując rozporządzenie nr 604/2013 należy kierować się zasadą wzajemnego zaufania i że można założyć, iż wnioskodawca nie znajdzie się po jego przekazaniu w sytuacji, która nie odpowiadałaby wymogom art. 4 karty. Jeżeli wnioskodawca powołuje się na przeciwne okoliczności, to powinien je wykazać.
- 6 Ocena na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013 jest ograniczona do sytuacji po przekazaniu, a w szczególności do warunków przyjmowania i życia w trakcie – jak również jakości – procedury azylowej w odpowiedzialnym państwie członkowskim, która obejmuje, w stosownych przypadkach, możliwość złożenia przez cudzoziemca skargi i wniesienia odwołania do sądu krajowego.

- 7 W postępowaniach dotyczących decyzji o przekazaniu na podstawie rozporządzenia nr 604/2013 sąd odsyłający coraz częściej staje przed wątpliwością prawną dotyczącą tego, czy należy stosować zasadę wzajemnego zaufania, gdy jest mowa o rażących naruszeniach praw podstawowych na terytorium państwa członkowskiego i przez różne państwa członkowskie. Jest bowiem wiele doniesień o stosowaniu pushbacku; zawierane są także porozumienia z państwami trzecimi w celu zapobieżenia podróży do Unii (pullbacks).
- 8 Jednocześnie państwa członkowskie powinny przestrzegać konwencji genewskiej, Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC) oraz Karty. Ustanowiona w nich zasada non-refoulement, która zdaniem ETPC wymaga indywidualnej oceny podstaw ubiegania się o azyl, traci jednakże jakiegokolwiek znaczenie w sytuacji, gdy obywatel państwa trzeciego nie może faktycznie dostać się na terytorium Unii w celu ubiegania się o ochronę międzynarodową.
- 9 Sąd odsyłający wywodzi z wyroku w sprawie Jawo, że zasada wzajemnego zaufania oznacza zaufanie, że państwa członkowskie zawsze działają w poszanowaniu praw podstawowych i gwarantują ich przestrzeganie wobec każdego.
- 10 Jednakże na skutek stosowania push- i pullbacku system rozporządzenia nr 604/2013 oraz zasada wzajemnego zaufania zostają podważone. Osoby ubiegające się o azyl są narażone na ryzyko wydalenia, a także są zniechęcane do ubiegania się o ochronę w niektórych państwach członkowskich. To z kolei prowadzi do zwiększenia się ilości wniosków azylowych oraz konieczności przyjmowania większej ilości osób w innych państwach członkowskich.
- 11 Organ wydający decyzję w przedmiocie wniosku może na podstawie wyżej wymienionej zasady zakładać, że prawa podstawowe wnioskodawcy nie zostaną naruszone po jego przekazaniu. Jeżeli natomiast ten ostatni będzie w stanie uprawdopodobnić, że w odpowiedzialnym państwie członkowskim mają miejsce naruszenia praw podstawowych o charakterze systemowym związane z działaniami tego państwa wobec niego i/lub wobec obywateli państw trzecich w ogólności, to pojawia się pytanie, czy w takiej sytuacji należy bezwzględnie zakazać przekazania i/lub czy przy ustalaniu odpowiedzialnego państwa członkowskiego można po prostu opierać się na zasadzie wzajemnego zaufania.
- 12 Zdaniem sądu odsyłającego stało się jasne, że prawa podstawowe są w Polsce naruszane od dłuższego czasu. Dzieje się tak nie tylko na granicy zewnętrznej, ale także po jej przekroczeniu. Obywateli państw trzecich zatrzymuje się i przewozi na granice zewnętrzne w celu wydalenia, nie dając im możliwości zasygnalizowania, że chcą ubiegać się o azyl. Sąd Odsyłający powołuje się przy tym między innymi na Public Statement Amnesty International z dnia 11 kwietnia 2022 r. Amnesty International wskazuje w nim na powszechne i mające charakter systemowy praktyki stosowania pushbacku przez polskie władze, przy czym

Polska usankcjonowała od października 2021 r. podstawę prawną tych praktyk w odpowiedzi na tzw. „wojnę hybrydową” ze strony Białorusi. Następnie sąd odsyłający uznał, że takie przepisy krajowe są w sposób oczywisty sprzeczne z prawem Unii.

- 13 Oprócz naruszeń na granicy zewnętrznej z Białorusią, z wiarygodnych źródeł wynika zdaniem sądu odsyłającego, że istnieją wątpliwości co do niezawisłości władzy sądowniczej w Polsce.
- 14 Sąd odsyłający zastanawia się obecnie nad zakresem zastosowania zasady wzajemnego zaufania i chciałby dowiedzieć się, czy jest on stopniowalny w zależności od tego, gdzie i w jakim okresie dochodzi do naruszeń karty, jakich praw podstawowych one dotyczą, a także od tego, na ile przyczynia się do nich postawa samego odpowiedzialnego państwa członkowskiego.
- 15 Karta i EKPC nie ustanawiają żadnej hierarchii praw podstawowych. Sąd odsyłający wychodzi zatem również z założenia, że zasada wzajemnego zaufania zakłada poszanowanie wszystkich praw podstawowych w każdym czasie i na terytorium każdego państwa członkowskiego, a nie tylko wobec osób ubiegających się o azyl, które wracają do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie ich wniosku o udzielenie azylu.
- 16 Jeżeli Trybunał interpretuje prawo Unii w ten sposób, że ocenie podlega jedynie ryzyko naruszenia art. 4 karty wobec konkretnego wnioskodawcy, to na tej podstawie sąd odsyłający wnioskuję, że Trybunał uważa, iż zasada wzajemnego zaufania podlega stopniowaniu. W takim wypadku sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o wyjaśnienie, jaka jest podstawa prawna takiego stanowiska.
- 17 Zasadniczą kwestią prawną jest to, czy sąd powinien stopniować zasadę wzajemnego zaufania w zależności od tego, czy miałaby ona dotyczyć zaufania wobec stanu rzeczy, jaki będzie miał miejsce po przekazaniu, a także zaufania w stosunku do szczególnej sytuacji osoby ubiegającej się o azyl oraz zaufania co do poszanowania wszystkich praw podstawowych przez odpowiedzialne państwo członkowskie wobec wszystkich obywateli państw trzecich.
- 18 Decyzja opiera się na „zaufaniu”, jeżeli dotyczy ona oczekiwań co do przyszłych wydarzeń. Jeżeli zostanie faktycznie ustalone, że odpowiedzialne państwo członkowskie nie przestrzega obowiązku poszanowania praw podstawowych, powstaje pytanie, na czym opiera się w takim wypadku zaufanie.
- 19 Pierwsze pytanie dotyczy tego, czy w przypadku stwierdzenia, że odpowiedzialne państwo członkowskie poważnie i systematycznie narusza wiele praw podstawowych obywateli państw trzecich, przekazywanie do tego państwa członkowskiego powinno zostać zakazane już tylko z tego powodu. Jeśli na powyższe pytanie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, to pojawia się kolejne pytanie o to, czy wzajemne i obopólne zaufanie powinny nadal stanowić punkt wyjścia dla oceny, czy ma miejsce sytuacja, o której mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013.

- 20 Sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy użyte przez Trybunał w pkt 82 wyroku w sprawie Jawo wyrażenie „traktowanie [...] w państwach członkowskich” należy rozumieć jako oznaczające także „traktowanie [...] w i/lub przez państwa członkowskie”. Zawężająca wykładnia tego pojęcia, zgodnie z którą przez „w” rozumie się „na terytorium państwa członkowskiego” pozbawiłaby sensu art. 18 i 19 karty oraz art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013. Jeżeli osoby ubiegające się o azyl nie są wpuszczane na terytorium państwa członkowskiego, to naruszenie nie może wszak nastąpić „W” państwie członkowskim.
- 21 Motyw 32 rozporządzenia nr 604/2013 wydaje się wskazywać, że obowiązek poszanowania praw podstawowych powstaje z chwilą, kiedy osoba ubiegająca się o azyl znajdzie się w strefie oddziaływania (względnie pod jurysdykcją) państw członkowskich, a nie dopiero po faktycznym przybyciu na terytorium Unii. Odmienna wykładnia naruszałaby skuteczność karty i art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013, ponieważ państwo członkowskie mogłoby wówczas uchylać się od swojej odpowiedzialności wobec obywatela państwa trzeciego, uniemożliwiając mu faktyczne przybycie na swoje terytorium.
- 22 Ponadto na przeszkodzie przekazaniu mógłby stać art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013. Przy stosowaniu tego przepisu należy dokonywać oceny sytuacji, w jakiej znajdzie się wnioskodawca po przekazaniu. Zgodnie z pkt 82 wyroku Jawo, powtórzonym w motywie 32 rozporządzenia nr 604/2013, „traktowanie osób” ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej musi być zgodne z wymogami wynikającymi między innymi z karty oraz EKPC. Nie wydaje się zatem, aby zakres zastosowania zasady wzajemnego zaufania oraz okres, w którym państwa członkowskie powinny wywiązywać się ze swoich obowiązków, były ograniczone wyłącznie do okresu po przekazaniu oraz do przestrzegania wyłącznie art. 4 karty.
- 23 Sąd odsyłający pragnie dowiedzieć się od Trybunału, na ile ściśle należy interpretować art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013 oraz czy należy brać pod uwagę jedynie przestrzeganie art. 4 karty, czy też przestrzeganie ogółu praw podstawowych.
- 24 Ponadto sąd odsyłający zwraca się o wyjaśnienie kwestii, czy na stopień ryzyka naruszenia praw podstawowych po przekazaniu mają również wpływ wcześniejsze naruszenia, które miały miejsce przed przekazaniem wobec wnioskodawcy lub wobec obywateli państw trzecich w ogólności. W przeciwieństwie do dyrektywy 2011/95/UE, rozporządzenie nr 604/2013 nie zawiera bowiem żadnego przepisu, który przewidywałby, że prześladowania, których wcześniej doświadczył wnioskodawca, stanowią wyraźną wskazówkę przemawiającą za przyjęciem, że jego obawa jest uzasadniona.
- 25 W niniejszej sprawie decyzję o przekazaniu wydano po tym, jak doszło do uznania odpowiedzialności między państwami. Zgodnie z praktyką niderlandzką oznacza to uzyskanie gwarancji, że art. 4 karty nie zostanie naruszony. Sąd

odsyłający zastanawia się, czy dotyczy to również sytuacji takiej, jak mająca miejsce w Polsce.

- 26 Wyżej wskazana wykładnia, zgodnie z którą interpretuje się w Niderlandach uznanie odpowiedzialności, skutkuje przyznaniem temu pojęciu szerszego znaczenia i zakresu zastosowania, niż przewidział to prawodawca unijny w art. 18 rozporządzenia nr 604/2013. Przepis ten gwarantuje bowiem przejście lub wtórne przejście, a nie rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu. Sąd odsyłający zwraca się zatem również do Trybunału o wyjaśnienie zakresu uznania odpowiedzialności między państwami.
- 27 Ponadto powstaje pytanie o znaczenie postawy odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W tym względzie Trybunał wskazał w pkt 92 wyroku w sprawie Jawo, że w sytuacji niechęci organów państwowych, nieprawidłowości stanowiące przeszkodę w przekazaniu muszą osiągnąć „szczególnie wysoki próg dolegliwości”.
- 28 Sąd odsyłający zauważa, że obecnie w Polsce mamy do czynienia z niechęcią o takim charakterze. Na wypadek, gdyby organy polskie zmieniły swoją postawę przed wydaniem ostatecznego wyroku przez sąd odsyłający, pyta on, czy wspomniany próg jest niższy, jeżeli organy nie wykazują niechęci. Tymczasem dla osoby ubiegającej się o azyl nie będzie miało znaczenia to, czy naruszenie jej praw podstawowych wynika z niechęci odpowiedzialnego państwa członkowskiego czy z jego niemocy. Podobnie duży napływ obywateli państw trzecich, a ściślej mówiąc Ukraińców i związane z nim praktyczne trudności nie mogą z prawnego punktu widzenia uzasadniać zaprzestania przestrzegania wynikającego z prawa Unii obowiązku poszanowania praw podstawowych. Artykuł 33 rozporządzenia dublińskiego przewiduje przecież na wypadek tak dużego napływu uchodźców „Mechanizm wczesnego ostrzegania, gotowości i zarządzania kryzysowego”. Polska mechanizmu tego jednakże nie uruchomiła.
- 29 Pytania sądu odsyłającego, w odróżnieniu od pytań postawionych w sprawach C-254/21, C-228/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21, dotyczą sytuacji, w której potencjalnie odpowiedzialne państwo członkowskie już przed przekazaniem uchybia w poważnym stopniu ciążącemu na nim na mocy prawa Unii obowiązkowi poszanowania praw podstawowych, a zatem nie działa w ramach prawnych, lecz w sprzeczności z nimi. Pytania dotyczą wyłącznie tego, czy przekazanie powinno być bezwzględnie zakazane, a pomocniczo, czy dokonując ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego w sytuacji, gdy naruszenia praw podstawowych miały miejsce przed przekazaniem lub w stosunku do obywateli państw trzecich w ogólności, należy odstąpić od stosowania zasady wzajemnego zaufania.
- 30 Jeżeli przekazanie nie jest wykluczone już tylko ze względu na powyższe okoliczności, to powstaje kolejne pytanie, czy państwo członkowskie, które chce dokonać przekazania wnioskodawcy, może powołać się czy to na zasadę wzajemnego zaufania, czy też powinno rozstrzygnąć wszelkie wątpliwości

samodzielnie w oparciu o prawo Unii, czy też uprawdopodobnić, że po przekazaniu nie dojdzie do naruszenia art. 4 karty.

- 31 Powołując się na wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K./Słowenia (C-578/16 PPU, ECLI:EU:C:2017:127) oraz wyrok ETPC z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie M.H. i in. przeciwko Chorwacji (applications nos. 15670/18 and 43115/18, ECLI:CE:ECHR:2021:1118JUD001567018), sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni, czy w sytuacji, w której wnioskodawca przedstawia obiektywne dowody poważnego naruszenia praw podstawowych, które miało miejsce przed przekazaniem, to na przekazującym państwie członkowskim ciąży wykluczenie, że przekazanie to wiąże się z rzeczywistym ryzykiem naruszenia art. 4 karty, a tym samym wyeliminowanie wszelkich poważnych wątpliwości co do tego, czy po dokonaniu przekazania prawa podstawowe zagwarantowane w karcie będą przestrzegane.
- 32 To przeniesienie ciężaru dowodu jest powiązane z obowiązkami państw członkowskich. Ponadto spełnić wymogi ciężaru dowodu łatwiej jest państwu członkowskim niż wnioskodawcy. Uznanie odpowiedzialności przez jedno państwo wobec drugiego stanowi gwarancję jedynie tego, że odpowiedzialne państwo członkowskie spełni swoje obowiązki wynikające z art. 18 rozporządzenia nr 604/2013. Jako uzupełnienie powyższego można by zażądać wyraźnych gwarancji, między innymi w odniesieniu do przyjęcia po przekazaniu, a przestrzeganie tych gwarancji mogłoby zostać zweryfikowane. Biorąc pod uwagę, że wnioskodawca sam nie może zażądać od państwa członkowskiego gwarancji, że po przekazaniu nie dojdzie do naruszenia praw podstawowych, implikacją płynącą z założenia, że wrazie wystąpienia takich naruszeń po przekazaniu wnioskodawca musiałby zwrócić się do organów odpowiedzialnego państwa członkowskiego, byłoby to, że musiałby on najpierw takiego naruszenia doświadczyć, nawet gdyby przekazujące państwo członkowskie wiedziało lub powinno było wiedzieć o wcześniejszych przypadkach naruszenia praw podstawowych. Sąd odsyłający zastanawia się zatem, czy w sytuacji takiej jak mająca miejsce w Polsce, przekazujące państwo członkowskie powinno wyjść naprzeciw wnioskodawcy, który nie jest w stanie uprawdopodobnić, że jego prawa podstawowe narażone są na naruszenie, poprzez zażądanie gwarancji indywidualnych.
- 33 Jeżeli Trybunał dokona takiej wykładni prawa Unii, zgodnie z którą bez względu na wcześniejsze naruszenia innych praw podstawowych aniżeli art. 4 karty, w związku z obowiązywaniem zasady wzajemnego zaufania na przekazującym państwie członkowskim nie spoczywa obowiązek dalszego uzasadniania i badania tej kwestii, to powstaje pytanie, w jaki sposób wnioskodawca może uprawdopodobnić, że na przeszkodzie przekazaniu stoi art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013.
- 34 Sąd odsyłający zmierza również do ustalenia, jakie wymogi i standardy należy zastosować w odniesieniu do środków dowodowych, na które powołuje się wnioskodawca w celu uzasadnienia swojej obawy, że w następstwie przekazania

znajdzie się on w sytuacji nieodpowiadającej wymogom art. 4 karty. Załącznik II do rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 118/2014 nie wymienia bowiem środków dowodowych wymaganych dla stosowania art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013 lub art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia.

- 35 Biorąc pod uwagę założenie przyjęte w rozporządzeniu nr 604/2013, zgodnie z którym, z zastrzeżeniem wyjątków, w celu określenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego przeprowadza się indywidualne rozmowy z wnioskodawcami, znaczenie należałoby przyznać oświadczeniom wnioskodawcy w przedmiocie jego doświadczeń w odpowiedzialnym państwie członkowskim. Oświadczenia te mogłyby stanowić podstawę pozwalającą na uznanie, że przekazanie powinno zostać zakazane na podstawie art. 3 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia lub że państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku staje się państwo członkowskie prowadzące postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego.
- 36 Jeżeli powyższa wykładnia jest prawidłowa, to należy założyć, że oświadczenia wnioskodawcy powinny być badane pod względem ich wiarygodności. Do Trybunału zwrócono się o wyjaśnienie powyższego i sprecyzowanie, jakie wymogi można stawiać wnioskodawcy. Zdaniem sądu odsyłającego wymogi te nie mogą być tak wysokie, by nie był on w stanie ich spełnić.
- 37 W postępowaniach toczących się na podstawie rozporządzenia dublińskiego wcześniejsze doświadczenia osób ubiegających się o azyl sprowadzają się zwykle do „faktów negatywnych”, takich jak uniemożliwienie wszczęcia postępowania lub odmowa przyjęcia. Wykazanie tego rodzaju naruszeń jest szczególnie trudne, tym bardziej, że co do zasady nie wydaje się w takich przypadkach żadnych dokumentów. Należy zatem wyjaśnić, na podstawie jakich środków dowodowych wnioskodawca może uzasadnić swoje twierdzenie, iż art. 3 ust. 2 rozporządzenia 604/2013 stoi na przeszkodzie przekazaniu oraz jakie wymogi i standardy w zakresie postępowania dowodowego obowiązują w odniesieniu do oświadczeń, które składa sam wnioskodawca.
- 38 Należy również wyjaśnić, czy na państwach członkowskich ciąży obowiązek współpracy porównywalny z obowiązkiem przewidzianym w art. 4 dyrektywy 2011/95 i czy w sytuacji takiej jak mająca miejsce w [Polsce], przekazujące państwo członkowskie jest zobowiązane do zrekompensowania pozycji wnioskodawcy w zakresie ciężaru dowodu w celu zbadania, czy można spodziewać się, że po przekazaniu naruszeniu ulegną jego prawa podstawowe.
- 39 Ponadto sąd odsyłający zauważa, że trudno jest mówić, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest w Polsce skutecznie zagwarantowany, skoro u podstaw pushbacku nie leżą żadne decyzje administracyjne, a naruszenia, których się dopuszczono, pozostają bezkarne, ponieważ pushback jest dopuszczalny na mocy przepisów.

- 40 W tych okolicznościach sąd odsyłający pyta, czy wobec braku skutecznego środka prawnego na przekazującym państwie członkowskim spoczywa dalej idący ciężar dowodu i czy musi ono lepiej upewnić się co do tego, że po przekazaniu nie dojdzie do naruszenia praw podstawowych wnioskodawcy.
- 41 Biorąc pod uwagę dużą liczbę podobnych spraw, w ramach których postępowanie nie może zostać zawieszone do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał, sąd odsyłający zwrócił się o rozpoznanie niniejszej sprawy w trybie przyspieszonym przewidzianym w art. 105 regulaminu postępowania.

DOKUMENT ROBOCZY